

2300-0029

CLEMENTIS
PAPAE XI.
CONSTITVTIO
VNIGENITVS

CVM
PRAEFATIONE HISTORICA.

BRVNSVIGAE,
EX OFFICINA ORPHANOTROPHEL.
MDCCLIII.

11 C

FRIEDR. VIEWEG & SOHN
BRAUNSCHWEIG

S. I.

FERVENT denuo in Gallia lites de CONSTITVTIONE VNIGENITVS iam olim summa contentione agitatae, ac, veluti incendia parum fideliter exstincta, maiore flamma reuiuiscunt. Quod enim adhuc inter *curiarum senatores* et *sacrorum praefules* tanto animorum ardore dimicatur, id, si non omnino, tamen aliqua ex parte, ex illo fonte, manare videtur. Ita, quae caste ac pure seruata imperiorum et rerum publicarum firmanentum est, eadem malis hominum artibus corrupta ac deprauata ad perturbandum ciuitatis statum plurimum valet religio: mirandumque adeo est, in maximis saepe regibus nec consilii satis, nec virium inesse, ad motus turbulentorum ciuium sedandos. Gratum igitur multis facturum spero, si hoc potissimum tempore, quo Galliae vulnera male obducta recrudescunt, famosam illam constitutionem, illud monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademtum, in publicum emittam. Ante vero quam ipsum inclemens CLEMENTIS XI. diploma trado, non iniucundum lectoribus fore arbitror, si tum causam, tum consecu-

secutiones ac fata litterarum Pontificis quam breuissime fieri poterit, exponam, non historiam scripturus, sed praecipuas tantum vicissitudines insignis controuersiae enarraturus.

§. II.

CORNELIVS nimirum IANSENIVS, patria Batauuus, episcopus Iprensis, librum, AVGVSTINI nomine inscriptum, ac post fata eius demum euulgatum, confecit: qui quanto plures inuenit fautores, tanto acerbiora expertus est IESVITARVM odia. Itaque sancti hi patres non prius destiterunt, quam iterum iterumque a curia romana damnaretur. Negantibus interim IANSENISTIS, iisdem verbis eodemque sensu, quem IESVITAE fingant, vllam in opere IANSENII propositionem, excepta prima, inueniri, Papa edixit, *credi oportere, isto sensu propositiones modo commemoratas in IANSENII AVGVSTINO reperiri.* Itaque quaeri coepit, *an Papa etiam, quam de facto quaeritur, errare nequeat?* Quod quem ad modum IANSENISTAE constanter negabant: ita IESVITAE audacter, impudenter et absurde aiebant.

§. III.

IANSENISMI fortuna varia fuit. Nunc enim penitus extirpatus esse videbatur: nunc laetius efflorescebat. Longum esset, omnia eius fata hic enumerare. Illud tamen praetermittendum non est, certamina Iansenistica, CLEMENTE XI. ecclesiam romanam moderante, occasione N. T. QVESNELLIANI instar incendii male obruti resurrexisse, et ingentes turbas in Gallia excitasse. Tantum enim abest, vt CLEMENTIS XI, P. R. *constitutio VNIGENITVS* controuersias diremerit sustuleritue, vt ex illo tempore vires et incrementa illae sumferint ab ipsis vexationibus. Non enim pacis et compositionis auctor fuit Pontifex: sed illos omnes hostes iudicauit, qui cum Iesuitis non sentirent, et QVESNELLII testamentum legerent. Nimirum ediderat PASCHASIVS QVESNELLIVS, presbyter Oratorii, *Reflexions morales sur le nouveau testament*: quo libro maximam sibi famam ac decus conciliauit. Hic igitur ipse liber, qui summis in ecclesia Gallicana theologis, DUPINIO, NOALLIO, BOSSVETO, et sexcentis aliis placuerat, qui iam XXXX. annorum suffragia et plausus tulerat, qui nec ipsi Papae displicuerat, hic, inquam, liber anno MDCCXXII. a CLEMENTE XI, P. R. damnatus est.

Ipse

❁) ○ (❁

Ipse rex **LVDOVICVS XIII.** stabat a partibus pontificis: cuius auctoritas quantum ponderis addiderit causae, facile existimari potest. Quotus enim quisque tam fortis et constans est, ut maiestati, tantis praesertim viribus armatae, et tam seuerè praecipienti, non cedat? Concurrunt igitur obnoxii, et concurrunt, non ad deliberandum, sed ad parendum, non ad expositionem bullae efflagitandam, sed ad eam subscribendam. Decernunt, **CONSTITVTIONEM PONTIFICIS** veram, puram atque illibatam ecclesiae doctrinam continere, eoque recipiendam, **QVÆS- NELLIANVM** vero **TESTAMENTVM** prohibendum ac repudiandum esse. Aguntur gratiae pontifici: imperatur curiis, ut **CON- STITVTIONEM** referant in tabulas publicas: imperatur do- ctoribus **SORBONICIS**, ut eandem pro norma doctrinae ac vitae ha- beant; qui id facere detrectet, ordine moueatur. Quo factum est, ut alios spes, alios metus a vero rectoque abstraxerit. Quid? ipse **NOALLIVS**, partium murus, procubuit, lapsusque re- pente ruinam ingentem traxit. Non iam sanctissimos patres sua pietas, non scripturam sacram diuina auctoritas, non veritatem aeterna illa ratio tegit: pontificis tyrannide perculsa ac prostrata iacent omnia. Illicet! actum est de libertate gallicana!

§. IV.

Quem ad modum vero viuo **LVDOVICO XIV.** in Gal- lia nox erat omnibus noctibus nigrior densiorque; nisi quod fiderum lumina aliquando translucebant: ita rege mortuo, vbi regnum in tutela Ducis **AVRELIANENSIS** erat, caligo illa sen- sim tenuata, quasi in fumum nebulamue decessit; mox dies, sol etiam effulsit. Subito conuersa partium fortuna est. Quippe mors regis *adpellatoribus* vitam quasi ac spiritum reddidit. **NO- ALLIVS** ad partes, quas metu deseruerat, rediit. Exfules re- uocati, captiui liberati: contra exire iussi, qui alios eiecerant. De immunitate Pontificis ab efrandi periculo filetur. Curiae regni complures sacri ordinis viri, *ad sensum constitutioni datum* re- tractant, eamque catholicae veritati, ethicaeque christianae ac iustitiae *aduersari* decernunt. Ipse **DVX AVRELIANENSIS** prouocandi li- bertatem petentibus concessit, aliaque talia fecit, ut **IANSENI- STIS** studere videretur. Sed videbatur tantum. Quum enim tota illa causa dumtaxat ut instrumento in regni administratione

verteretur: abesse non potuit, quin leui aliquo momento impellente alia omnia sequeretur: praesertim ubi lites litibus cumulari, easque ad quietem et tranquillitatem publicam turbendam valere animaduertit. Vt taceam, maiora negotia principis animum alio vocasse. Euentus igitur fuit, vt constitutionis tugum vniuersa Gallia acceptare cogeretur, eiusque rei memoria ex praescripto regio in tabularum publicarum referretur. Sic igitur factum erat breui tempore, quod fieri posse quilibet antea negarat.

S. V.

INITIA regni LVDOVICI XV. satis erant illa quidem turbulenta: sed vi regia motus ea super controuersia excitati compressi mox sunt, paxque Galliae reddita est; si pax potius, quam seruitus misera adpellari potest. Inter ea quamuis in Gallia CONSTITVTIO VNIGENITVS pro lege sit accepta: tamen sollicitè simul providetur, ne quid cum auctoritas regis, tum libertas ecclesiae detrimenti capiat. Igitur si qui iura haec, (id quod nuper fieri meminimus,) imminuere audent: ii animaduersionem seueram effugere nequeunt. Libertati enim et tranquillitati publicae officere existimantur.

SANCTISSIMI D. N. DOMINI
C L E M E N T I S
DIVINA PROVIDENTIA
P A P A E XI.

Damnatione quamplurimum propositionum excerptarum ex libro, gallico idiomate impresso, et in plures tomos distributo, sub titulo: Le Nouveau Testament en françois, avec des réflexions morales sur chaque verset, etc. à Paris 1699. Ac aliter: Abregé de la morale de l'euangile, des actes des apôtres, des epîtres de S. Paul, des epîtres Canoniques et de l'apocalypse; ou pen-

penfées chretiennes fur le texte de ces livres facrez etc. à Paris 1693. et 1694.

Cum prohibitione eiusdem libri, et aliorum quorumcunque in eius defenfionem tam hæftenus editorum, quam in pofterum edendorum.

CLEMENS

EPISCOPVS

Seruus Seruorum Dei

Vniuerfis Chrifti fidelibus salutem et Apoftolicam Benedictionem.

VNIGENITVS Dei Filius pro noſtra, et totius mundi ſalutem filius hominis factus, dum diſcipulos ſuos doctrina veritatis inſtrueret, vniuerſamque eccleſiam ſuam in Apoſtoliſ erudit, præſentia diſponens, et futura proſpiciens, præclaro ac ſaluberrimo documento nos admonuit, vt attenderemus a falſis Prophetis, qui veniunt ad nos in veſtimentiſ ouium, quorum nomine potiſſimum demonſtrantur magiſtri illi mendaces, et in deceptione illuſores, qui ſplendida pietatiſ ſpecie praua dogmata latenter inſinuantes, introducunt ſectas perditioniſ ſub imagine ſanctitatiſ; vtque faciliuſ incautiſ obrepant, quaſi deponenteſ lupinam pellem, et ſeſe diuinæ legiſ ſententiis, velut quibuſdam ouium velleribuſ obuoluenteſ, ſanctarum ſcripturarum, adeoque etiam ipſiuſ noui Teſtamenti verbis, quæ multipliciter in ſuam, aliorumque perditionem deprauant, nequiter abutuntur: antiqui ſcilicet, a quo progeniti ſunt, mendaciū parentiſ exemplo, ac magiſterio edocti, nullam omnino eſſe ad fallendum expeditiorem viam, quam vt, vbi nefariū erroriſ ſubintroducitur fraudulentiæ, ibi diuinorum verborum prætendatur auctoritaſ.

Hiſ nos vere diuinis monitiſ inſtructi, vbi primum, non ſine intima cordiſ noſtri amaritudine, accepiſmus, Librum quemdam, gallico idiomate olim impreſſum, et in plureſ tomoſ diſtributum, ſub titulo: *Le Nouveau Teſtament en françois, avec des réflexions morales, ſur chaque verſet, etc. à Paris 1699.* Aliter vero: *Abregé de la Morale de l'euangile, des actiſ des Apôtres, des Epîtres de ſaint*

saint Paul, des Epîtres Canoniques, et de l'apocalypse; ou ponsles chretiens sur le Texte de ces Livres sacrez, etc. à Paris 1693. et 1694. tametsi alias a Nobis damnatum, ac re vera Catholicis veritatibus prauarum doctrinarum mendacia multifariam permiscentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem, a pluribus haberi, Christi fidelium manibus passim obtrudi, ac nonnullorum, noua semper tentantium, consilio et opera studiose nimis quaqua versum disseminari, etiam latine redditum, vt perniciosae institutionis contagium, si fieri possit, pertranseat de gente in gentem, et de regno ad populum alterum: versutus eiusmodi seductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum gregem in viam perditionis sensum abduci summopere doluimus: adeoque pastoralis non minus curae nostrae stimulis, quam frequentibus orthodoxae fidei zelatorum querelis, maxime vero complurium Venerabilium Fratrum, praesertim Galliae Episcoporum, litteris ac precibus excitati, gliscenti morbo, qui etiam aliquando posset in deteriora quaeque proruiere, validiori aliquo remedio obuiam ire decreuimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis mali causam prouidae nostrae considerationis intuitum conuertentes, perspicue nouimus summam huiusmodi libri perniciem ideo potissimum progredi, et inualefcere, quod eadem intus lateat, et velut improba sanies, nonnisi secto ulcere foras erumpat; cum liber ipse primo adpectu legentes specie quadam pietatis illiciat; molliti enim sunt sermones eius super oleum; sed ipsi sunt iacnla, et quidem intento arcu ita ad nocendum parata, vt sagittent in obscuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut salubrius praestari a Nobis posse arbitrati sumus, quam si fallacem libri doctrinam generatim solummodo a Nobis haecenus indicatam, pluribus singillatim ex eo excerptis propositionibus, distinctius, et apertius explicaremus, atque vniuersis Christi fidelibus noxia zizaniorum semina e medio tritici, quo tegebantur, edueta, velut ob oculos exponeremus. Ita nimirum denudatis, et quasi in propatulo positis, non vno quidem, aut altero, sed plurimis, grauissimisque, tum pridem damnatis, tum etiam noue adiuuentis erroribus, plane confidimus, benedicente Domino, fore, vt omnes tandem apertae iam manifestaeque veritati cedere compellantur.

Id ipsum maxime e re Catholica futurum, et sedandis praefertim in florentissimo Galliae regno exortis ingeniorum varie opinantium, iamque in acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprimae proficuum; conscientiarum denique tranquillitati perutile, et propemodum necessarium, non modo praefati Episcopi, sed et ipse inprimis carissimus in Christo Filius noster Ludouicus, Francorum Rex Christianissimus, cuius eximium in tuenda catholicae fidei puritate, extirpandisque erroribus zelum satis laudare non possumus, saepius nobis est contestatus: repetitis propterea vere piis, et Christianissimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis a Nobis efflagitans, vt instanti animarum necessitati prolata quantocius Apostolici censura iudicii consuleremus.

Hinc, adspirante Domino, eiusque caelesti ope confisi, salutare opus sedulo diligenterque, vt rei magnitudo postulabat, aggressi sumus, ac plurimas ex praedicto libro, iuxta supra recensitas respectiue editiones, fideliter extractas et tum Gallico tum Latino idiomate expressas propositiones, a compluribus in sacra Theologia Magistris, primo quidem coram duobus ex venerabilibus Fratribus nostris sanctae Romanae ecclesiae Cardinalibus accurate discuti: deinde vero coram Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quam maxima diligentia ac maturitate, singularum insuper propositionum cum ipsomet libri textu exactissime facta collatione, pluries iteratis Congregationibus expendi et examinari mandauimus. Huiusmodi autem propositiones sunt, quae sequuntur, videlicet.

I. Quid aliud remanet animae, quae Deum atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum et peccati consecutiones, superba paupertas et segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad laborem, ad orationem, et ad omne opus bonum?

II. Jesu Christi gratia, principium efficax boni cuiuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa, non solum nihil fit, sed nec fieri potest.

B

III. In

III. In vanum, Domine, praecipis, si tu ipse non das, quod praecipis.

IV. Ita, Domine: Omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.

V. Quando Deus non emollit cor per interiorem vinctiōnem gratiae suae, exhortationes et gratiae exteriores non inferuiunt, nisi ad illud magis obdurandum.

VI. Discrimen inter foedus Iudaicum et Christianum est, quod in illo Deus exigit fugam peccati et implementum legis a peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto vero Deus peccatori dat, quod iubet, illum sua gratia purificando.

VII. Quae utilitas pro homine in veteri foedere, in quo Deus illum relinquit eius propriae infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quae vero felicitas non est, admitti ad foedus, in quo Deus nobis donat, quod petit a nobis?

VIII. Nos non pertinemus ad nouum foedus, nisi in quantum participes sumus ipsius nouae gratiae, quae operatur in nobis id, quod Deus nobis praecipit.

IX. Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum numquam possumus, et cum qua numquam illum abnegamus.

X. Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.

XI. Gratia non est aliud, quam voluntas omnipotentis Dei, iubentis, et facientis quod iubet.

XII. Quando Deus vult saluare animam, quocumque tempore, quocumque loco, effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

XIII. Quan-

XIII. Quando Deus vult animam saluam facere, et eam tangit interiori gratiae suae manu, nulla voluntas humana ei resistit.

XIV. Quantumcumque remotus a salute sit peccator obstinatus, quando Iesus se ei videndum exhibet lumine salutari suae gratiae, oportet vt se dedat, accurrat, sese humiliet, et adoret saluatorem suum.

XV. Quando Deus mandatum suum et suam aeternam locutionem comitatur vnctione sui Spiritus et interiori vi gratiae suae: operatur illa in corde obedientiam, quam petit.

XVI. Nullae sunt illecebrae, quae non cedant illecebris gratiae, quia nihil resistit omnipotenti.

XVII. Gratia est vox illa Patris, quae homines interius docet, ac eos venire facit ad Iesum Christum. Quicumque ad eum non venit, postquam audiuit vocem exteriorem filii, nullatenus est doctus a Patre.

XVIII. Semen verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.

XIX. Dei gratia nihil aliud est, quam eius omnipotens voluntas: haec est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis scripturis.

XX. Vera gratiae idea est, quod Deus vult sibi a nobis obediri, et obeditur; imperat, et omnia fiunt; loquitur tanquam dominus, et omnia sibi submissa sunt.

XXI. Gratia Iesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, inuincibilis, vtpote quae est operatio voluntatis omnipotentis, sequela et imitatio operationis Dei incarnantis et resuscitantis filium suum.

XXII. Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipsius voluntatis consensu demonstratur
B 2 illico

illico nobis in incarnatione, veluti in fonte atque archetypo omnium aliarum operationum misericordiae et gratiae, quae omnes ita gratuita, atque ita dependentes a Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.

XXIII. Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suae gratiae, eam significans per illam, qua creaturas e nihilo producit, et mortuis reddit vitam.

XXIV. Iusta idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei et Jesu Christi, in sanandis corporibus solo motu suae voluntatis, est imago ideae, quae haberi debet de omnipotentia suae gratiae in sanandis animabus a cupiditate.

XXV. Deus illuminat animam et eam sanat, aequae ac corpus, sola sua voluntate; iubet, et ipsi obtemperatur.

XXVI. Nullae dantur gratiae, nisi per fidem.

XXVII. Fides est prima gratia, et fons omnium aliarum.

XXVIII. Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.

XXIX. Extra ecclesiam nulla conceditur gratia.

XXX. Omnes, quos Deus vult saluare per Christum, saluantur infallibiliter.

XXXI. Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.

XXXII. Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est, electos, de manu Angeli exterminatoris.

XXXIII. Proh! quantum oportet bonis terrenis, et sibi met ipsi renunciasse, ad hoc ut quis fiduciam habeat, sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, eius amorem, mortem,
et

et mysteria, ut facit sanctus Paulus dicens: *Qui dilexit me, et tradidit semet ipsum pro me.*

XXXIV. Gratia Adami non producebat, nisi merita humana.

XXXV. Gratia Adami est sequela creationis, et erat debita naturae sanae et integrae.

XXXVI. Differentia essentialis inter gratiam Adami et status innocentiae ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propria persona recepit: ista vero non recipitur, nisi in persona Jesu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.

XXXVII. Gratia Adami, sanctificando illum in semet ipso, erat illi proportionata; gratia christiana, nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens, et digna filio Dei.

XXXVIII. Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.

XXXIX. Voluntas, quam gratia non praevenit, nihil habet luminis, nisi ad se aberrandum; ardoris, nisi ad se praecipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum. Est capax omnis mali, et incapax ad omne bonum.

XL. Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.

XLI. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philosophis ethnicis, non potest venire nisi a Deo; et sine gratia non producit nisi praesumptionem, vanitatem, et oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, et amoris.

XLII. Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium fidei; sine hoc nihil nisi impuritas, nihil nisi indignitas.

XLIII. Primus effectus gratiae baptismalis est facere, ut moriamur peccato; adeo ut spiritus, cor, sensus non habeant plus vitae pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus mundi.

XLIV. Non sunt nisi duo amores, unde volitiones et actiones omnes nostrae nascuntur: amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur; et amor, quo nos ipsos ac mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum est, non refert, et propter hoc ipsum fit malus.

XLV. Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas omnesque actiones eius corrumpat.

XLVI. Cupiditas aut charitas usum sensuum bonum vel malum faciunt.

XLVII. Obedientia legis profluere debet ex fonte, et hic fons est charitas. Quando Dei amor est illius principium interius, et Dei gloria eius finis, tunc purum est quod apparet exterius; alioquin non est nisi hypocrisis, aut falsa iustitia.

XLVIII. Quid aliud esse possumus, nisi tenebrae, nisi aberratio, et nisi peccatum, sine fidei lumine, sine Christo, et sine charitate.

XLIX. Ut nullum peccatum est sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore Dei.

L. Frustra clamamus ad Deum, Pater mi! si spiritus charitatis non est ille, qui clamat.

LI. Fides iustificat, quando operatur; sed ipsa non operatur, nisi per charitatem.

LII. Omnia alia salutis media continentur in fide, tanquam in suo germine et semine; sed haec fides non est absque amore et fiducia.

LIII. So-

LIII. Sola charitas Christiano modo facit (actiones christianas) per relationem ad Deum et Jesum Christum.

LIV. Sola charitas est, quae Deo loquitur, eam solam Deus audit.

LV. Deus non coronat nisi charitatem; qui currit ex alio impulsu, et ex alio motivo, in vanum currit.

LVI. Deus non remunerat nisi charitatem, quoniam charitas sola Deum honorat.

LVII. Totum deest peccatori, quando ei deest spes; et non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.

LVIII. Nec Deus est, nec religio, ubi non est charitas.

LIX. Oratio impiorum est novum peccatum; et quod Deus illis concedit, est novum in eos iudicium.

LX. Si solus supplicii timor animat poenitentiam, quo haec est magis violenta, eo magis ducit ad desperationem.

LXI. Timor non nisi manum cohibet; cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore iustitiae non ducitur.

LXII. Qui a malo non abstinet, nisi timore poenae, illud committit in corde suo, et iam est reus coram Deo.

LXIII. Baptizatus adhuc est sub lege, sicut Judaeus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.

LXIV. Sub maledicto legis, numquam fit bonum, quia peccatur siue faciendo malum, siue illud nonnisi ob timorem evitando.

LXV. Moyses, Prophetae, Sacerdotes, et Doctores legis mortui sunt, absque eo quod nullum Deo dederint filium, cum non effecerint nisi mancipia per timorem.

LXVI. Qui

LXVI. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem, sicuti bestiae, sed per fidem et per amorem, sicuti filii.

LXVII. Timor seruilis non sibi repraesentat Deum, nisi vt dominum durum, imperiosum, iniustum, intractabilem.

LXVIII. Dei bonitas abbreviauit viam salutis, claudendo totum in fide et precibus.

LXIX. Fides, vsus, augmentum, et praemium fidei, totum est donum purae liberalitatis Dei.

LXX. Numquam Deus affligit innocentes; et afflictiones semper seruiunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem.

LXXI. Homo ob sui conseruationem potest se dispensare ab ea lege, quam Deus condidit propter eius vtilitatem.

LXXII. Nota ecclesiae Christianae est, quod sit catholica, comprehendens et omnes angelos caeli, et omnes electos et iustos terrae, et omnium saeculorum.

LXXIII. Quid est Ecclesia nisi coetus filiorum manentium in eius sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in eius persona, redemptorum eius sanguine, viuientium eius spiritu, agentium per eius gratiam, et expectantium gratiam futuri saeculi.

LXXIV. Ecclesia, siue integer Christus, incarnatum verbum habet vt caput, omnes vero sanctos vt membra.

LXXV. Ecclesia est vnus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est caput, vita, subsistentia, et persona. Vnus solus Christus, compositus ex pluribus sanctis, quorum est sanctificator.

LXXVI. Ni-

LXXVI. Nihil spatiosius ecclesia Dei, quia omnes electi, et iusti omnium saeculorum illam componunt.

LXXVII. Qui non ducit vitam dignam filio Dei et membro Christi, cessat interius habere Deum pro patre, et Christum pro capite.

LXXVIII. Separatur quis a populo electo, cuius figura fuit populus Judaicus, et caput est Jesus Christus, tam non viuendo secundum euangelium, quam non credendo euangelio.

LXXIX. Vtile et necessarium est omni tempore, omni loco, et omni personarum generi studere, et cognoscere spiritum, pietatem, et mysteria sacrae scripturae.

LXXX. Lectio sacrae scripturae est pro omnibus.

LXXXI. Obscuritas sancta verbi Dei non est laicis ratio dispensandi seipfos ab eius lectione.

LXXXII. Dies Dominicus a Christianis debet sanctificari lectionibus pietatis, et super omnia sanctarum scripturarum. Damnosum est, velle Christianum ab hac lectione retrahere.

LXXXIII. Est illusio, sibi persuadere, quod notitia mysteriorum religionis non debeat communicari faeminis, lectione sacrorum Librorum. Non ex faeminarum simplicitate, sed ex superba virorum scientia, ortus est Scripturarum abusus, et natae sunt haereses.

LXXXIV. Abripere e Christianorum manibus Nouum Testamentum, seu eis illud clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.

LXXXV. Interdicere Christianis lectionem sacrae scripturae, praesertim euangelii, est interdicere vsum luminis filiis lucis, et facere, vt patiantur speciem quamdam excommunicationis.

LXXXVI. Eripere simplici populo hoc solatium, iungendi vocem suam voci totius ecclesiae, est vsus contrarius praxi apostolicae, et intentioni Dei.

LXXXVII. Modus plenus sapientia, lumine, et charitate est, dare animabus tempus portandi cum humilitate et sentiendi statum peccati, petendi spiritum poenitentiae et contritionis, et incipiendi, ad minus, satisfacere iustitiae Dei, antequam reconcilientur.

LXXXVIII. Ignoramus, quid sit peccatum, et vera poenitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, et detrectamus separationis istius ferre confusionem.

LXXXIX. Quartus-decimus gradus conversionis peccatoris est, quod, cum sit iam reconciliatus, habet ius assistendi sacrificio ecclesiae.

XC. Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, vt eam exerceat per primos pastores de consensu, saltem praesumpto, totius corporis.

XCI. Excommunicationis iniustae metus numquam debet nos impedire ab implendo debito nostro. Numquam eximus ab ecclesia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulsi, quando Deo, Jesu Christo, atque ipsi ecclesiae per charitatem affixi sumus.

XCII. Pati potius in pace excommunicationem, et anathema iniustum, quam prodere veritatem, est imitari sanctum Paulum: tantum abest, vt sit erigere se contra auctoritatem, aut scindere vnitatem.

XCIII. Jesus quandoque sanat vulnera, quae praeceps primorum pastorum festinatio infligit sine ipsius mandato; Jesus restituit, quod ipsi inconsiderato zelo rescindunt.

XCIV. Ni-

XCIV. Nihil peiorem de ecclesia opinionem ingerit eius inimicis, quam videre, illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, et foveri diuisiones propter res, quae nec fidem laedunt, nec mores.

XCV. Veritates eo deuenerunt, vt sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, et modus eas praedicandi est veluti idioma incognitum; adeo remotus est a simplicitate Apostolorum, et supra communem captum fidelium; neque satis aduertitur, quod hic defectus sit vnum ex signis maxime sensibilibus senectutis, & irae Dei in filios suos.

XCVI. Deus permittit, vt omnes potestates sint contrariae praedicatoribus veritatis, vt eius victoria attribui non possit, nisi diuinae gratiae.

XCVII. Nimis saepe contingit, membra illa, quae magis sancte, ac magis stricte vnita ecclesiae sunt, respici atque tractari tanquam indigna, vt sint in ecclesia, vel tanquam ab ea separata. Sed iustus viuit ex fide, et non ex opinione hominum.

XCVIII. Status persecutionis et poenarum, quas quis tolerat, tanquam haeticus, flagitiosus, et impius, vltima plerumque probatio est, et maxime meritoria, vtpote quae facit hominem magis conformem Jesu Christo.

XCIX. Peruicacia, praeuentio, obstinatio in nolendo aut aliquid examinare, aut agnoscere, se fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in sua ecclesia posuit, vt in ea esset odor vitae: v. g. bonos libros, instructiones, sancta exempla, etc.

C. Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, persequendo veritatem, eiusque discipulos, tempus hoc aduenit. ... Haberi, et tractari a religionis ministris tanquam impium, et indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum,

tridum, capax corrumpendi omnia in societate sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, et zelo quodam religionis, persequendo flamma ferroque viros probos, si propria passione est excaecatus, aut abreptus aliena, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus sacrificare Deo impium, et sacrificamus diabolo Dei serum.

CI. Nihil spiritui Dei, et doctrinae Jesu Christi magis opponitur, quam communia facere iuramenta in ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones peierandi, laqueos tendere infirmis et idiotis, et efficere vt nomen et veritas Dei aliquando deseruiant consilio impiorum.

Auditis itaque, tum voce tum scripto nobis exhibitis, praefatorum Cardinalium aliorumque Theologorum suffragiis, diuiniq; imprimis luminis, priuatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato praesidio; omnes, & singulas propositiones praeinsertas tamquam falsas, captiosas, male sonantes, piarum aurium offensiuas, scandalosas, perniciosas, temerarias, Ecclesiae et eius praxi iniuriosas, neque in ecclesiam solum, sed etiam in Potestates saeculi contumeliosas, seditiosas, impias, blasphemias, suspectas de haeresi, ac haeresin ipsam sapientes, nec non haereticis et haeresibus ac etiam schismati fauentes, erroneas, haeresi proximas, pluries damnatas; ac demum etiam haereticas, variasque haereses, et potissimum illas, quae in famosissimis Jansenii Propositionibus, et quidem in eo sensu, in quo hae damnatae fuerunt, acceptae continentur, manifeste innouentes, respectiue, hac nostra perpetuo valitura Constitutione declaramus, damnamus, et reprobamus.

Mandantes omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, ne de dictis propositionibus sentire, docere, praedicare aliter praesumant, quam in hac eadem nostra Constitutione continetur; ita vt quicumque illas, vel illarum aliquam coniunctim, vel diuissim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam disputatiue, publi-

publice aut priuatim tractauerit, nisi forſan impugnando, eccleſiaſticis cenſuris, aliſque contra ſimilia perpetrantes a iure ſtatutis poenis, ipſo facto, abſque alia declaratione, ſubiaceat.

Ceterum per expreſſam præſatarum propoſitionum repro-
bationem alia in eodem libro contenta nullatenus approbare in-
tendimus; cum præſertim in decurſu examinis complures alias
in eo deprehenderimus propoſitiones illis, quæ, vt ſupra, damna-
tæ fuerunt, conſimiles, et affines; iisdemque erroribus imbutas;
nec ſane paucas ſub imaginario quodam veluti graſſantis hodie
perſecutionis obtentu, inobedientiam et pernicaciam nutrientes,
eaſque falſo chriſtianæ patientiæ nomine prædicantes; quas
propterea ſingulatum recenſere, et nimis longum eſſe duximus,
et minime neceſſarium; ac demum, quod intolerabilius eſt, ſa-
crum ipſum Noui Teſtamenti textum damnabiliter vitiatum com-
pererimus, et alteri dudum reprobatae verſioni Gallicæ Mon-
tenſi in multis conformem; a vulgata vero editione, quæ tot
ſæculorum uſu in eccleſia probata eſt, atque ab Orthodoxis om-
nibus pro authentica haberi debet, multipliciter diſcrepantem;
et aberrantem, pluriesque alienos, exoticos, ac ſæpe noxios
ſenſus, non ſine maxima peruerſione detortum.

Eundem propterea librum, vtpote per *dulces ſermones et be-
neſtiones*, vt Apoſtolus loquitur, hoc eſt, ſub falſa piæ institu-
tionis imagine, *ſeducendis innocentium cordibus* longe accommoda-
tum, ſiue præmiſſis, ſiue alio quouis titulo inſcriptum, vbi-
cumque et quocumque alio idiomate, ſeu quavis editione aut
verſione hætenus inpreſſum aut in poſterum (quod abſit) im-
primendum, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium iterum
prohibemus, ac ſimiliter damnamus; quemadmodum etiam
alios omnes et ſingulos in eius deſenſionem, tam ſcripto, quam
typis editos, ſeu forſan (quod Deus auertat) edendos libros, ſeu
libellos, eorumque lectionem, deſcriptionem, retentionem, et
uſum, omnibus et ſingulis Chriſti fidelibus ſub poena excommu-
nicationis per contrafacientes ipſo facto incurrenda, prohibemus
pariter et interdici-mus.

Præcipimus insuper venerabilibus fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, et Episcopis, aliisque locorum Ordinariis; nec non haereticae prauitatis inquisitoribus, vt contradictores et rebelles quoscumque per censuras et poenas praefatas, aliaque juris et facti remedia; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio, omnino coerceant, et compellant.

Volumus autem, vt earundem praesentium transfumtis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhibetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis et interdictionis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo decimo tertio, Sexto Idus Septembris, Pontificatus nostri anno decimo tertio.

I. Card. Prodatarius.

F. Oliuerius.

Visa de Curia L. Sergardus.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secret. Brevium.

L. MAR-

L. MARTINETTVS.

Anno a Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo septingentesimo decimo tertio indictione sexta, die vero decima Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri Clementis, diuina prouidentia Papae XI. anno decimo tertio, supra dictae Litterae Apostolicae affixae, et publicatae fuerunt ad Valuas ecclesiae Lateranensis, et Basilicae Principis Apostolorum, Cancellariae apostolicae, Curiae generalis in Monte Citatorio, in Aede Campi Flore, ac in aliis locis solitis et consuetis vrbis, per me Petrum Romulatum Apostolicum Curforem.

ANTONIUS PLACENTINVS,

Magister Curforum.

